

Prezydent Kaczyński podejmuje próbę rozwiązania problemu Puszczy Białowieskiej

SPOSÓB NA PUSZCZĘ

Paweł Wójcik

Puszcza Białowieska to rozległy kompleks leśny, pozostałość dawnych puszczy: Białowieskiej, Ładzkiej, Świsłockiej i Szereszewskiej, położony w województwie podlaskim oraz na Białorusi. Powierzchnia całej puszczy przekracza 150 tys. ha (z czego w granicach Polski 62 tys. ha). Jest pozostałością ostatnich na niżu Europy lasów naturalnych o charakterze pierwotnym w strefie lasów liściastych i mieszanych.

Białowieski Park Narodowy, utworzony w 1932 r., jest jednym z 23 parków narodowych na terenie Polski. Powierzchnia BPN wynosi 105,02 km² co stanowi 17% polskiej części Puszczy. Dominuje powierzchnia leśna, która stanowi 95,94 km². Powierzchnia objęta ochroną ścisłą wynosi 47,47 km², częściową – 48,47 km², ochroną krajobrazu – 9,08 km². Powierzchnia otuliny obejmuje 32,24 km². Łączna długość szlaków turystycznych ma 24,5 km, a liczba turystów odwiedzających Park w ciągu roku wynosi około 200 tys.

Historia Białowieskiego Parku Narodowego sięga 1921 roku, kiedy utworzono leśnictwo „Rezerwat”, które w 1932 roku zostało przemianowane na „Park Narodowy w Białowieży”. W roku 1947 reaktywowano go pod obecną nazwą. Siedzibą dyrekcji parku jest Białowieża. Obejmuje fragmenty pierwotnej Puszczy Białowieskiej zachowane w stanie zbliżonym do naturalnego. Wraz z częścią Puszczy Białowieskiej na terenach Białorusi Park Białowieski został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury i Przyrody UNESCO.

Puszcza wraz z otaczającymi terenami została w 1986 r. uznana za Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 860 km². Różnymi formami ochrony objęto ponad 50% powierzchni. Istnieje 20 rezerwatów przyrody o powierzchni 3208 ha, 2 ostoje zwierząt chronionych, 94 strefy ochronne gniazd bociana czarnego i orlika krzykliwego. Do krajowego rejestru programu zabezpieczenia puli genowej

wpisano 401 drzew. Ponad 1100 drzew uznano za pomniki przyrody.

Od lat Puszcza Białowieska jest źródłem wielu konfliktów, zwłaszcza pomiędzy ekologami dążącymi do objęcia Parkiem Narodowym obszaru całej Puszczy a społecznościami lokalnymi, obawiającymi się, że zmia-

działanie – jak każdy kompromis – nie satysfakcjonuje żadnej ze stron.

Ten wciąż aktywny konflikt zaowocował tym, że w roku 2006 do Kancelarii Prezydenta RP wpłynęło około 10 tysięcy listów z prośbą, by Prezydent RP zajął się sprawą Puszczy Białowieskiej. W związku z tym

Foto: Paweł Wójcik

Puszcza Białowieska jest naszym narodowym skarbem, który powinien być zachowany w stanie niezmiennym dla przyszłych pokoleń – powiedział prezydent Kaczyński.

na statusu Puszczy doprowadzi do radykalnego pogorszenia jakości ich bytu i źródeł utrzymania.

Poszukiwaniem kompromisu było poszerzenie obszaru Parku Narodowego oraz utworzenie na pozostałym obszarze Leśnego Kompleksu Promocyjnego. Niestety wszelkie

z inicjatywy Kancelarii Prezydenta RP odbyło się łącznie kilkadziesiąt spotkań pracowników Biura Inicjatyw Społecznych Kancelarii Prezydenta z przedstawicielami różnych środowisk – zaczynając od mieszkańców puszczańskich gmin, a kończąc na resorcie ministerialnym. W ich efekcie Pre-

Prezydent RP podjął decyzję o swoim zaangażowaniu w rozwiązanie niepokojących problemów Puszczy Białowieskiej, upoważniając podsekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP, minister **Ewę Junczyk-Ziomecką** i podległy jej zespół w Biurze Inicjatyw Społecznych do kontynuowania pracy w tej dziedzinie.

W lipcu br. minister Ewa Junczyk-Ziomecka wręczyła w Pałacu Prezydenckim 18 osobom decyzje Szefa Kancelarii RP o powołaniu w skład *Zespołu Prezydenta RP do opracowania projektu ustawy regulującej status dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Puszczy Białowieskiej*. Przewodniczącym Zespołu wybrano prof. dra hab. **Włodzimierza Jędrzejewskiego**, zastępcami przewodniczącego zostali prof. dr hab. **Tomasz Wesółowski** oraz dr inż. **Bogdan Jaroszewicz**, sekretarzem Zespołu – **Stefan Jakimiuk**.

Decyzję o przyłączeniu części Puszczy Białowieskiej do ZSRR podjął osobiście Stalin po dyskusji z delegacją PKWN. Wedle anegdoty początkowo chciał zagarnąć całą puszcę, ale polscy komuniści przekonali go argumentem: *Ale gdzie my będziemy teraz polować?! Istnieje jeszcze przynajmniej jedna wersja, mówiąca, że argumentem była butelka wódki.*

Zespół ma charakter interdyscyplinarny; reprezentowane są w nim wszystkie środowiska: naukowe, społeczne, ekologiczne i samorządowe. Jego trzon stanowią naukowcy specjalności nauk leśnych i biologicznych, profesorowie prawa i ekonomii, ochrony środowiska, architekt i urbanista, osoba odpowiedzialna za sprawy dziedzictwa kulturowego, przedstawiciele organizacji pozarządowych, a także przedstawiciel Lasów Państwowych i samorządu terytorialnego. W obradach Zespołu będzie brał udział także przedstawiciel Ministerstwa Środowiska. Uwieńczeniem pracy Zespołu będzie nowa inicjatywa legislacyjna Prezydenta RP.

Zadaniem prezydenckiego Zespołu jest wypracowanie najdoskonalszych rozwiązań przyrodniczo-społecznych dla tego obszaru, odpowiadających w sposób możliwie jak najlepszy interesom i Puszczy, i ludzi.

Celem jest ochrona Puszczy, rozumiana jako umiejętność zachowania i racjonalnego wykorzystania dóbr przyrodniczych, z równoczesną stymulacją rozwoju lokalnych społeczności, korzystających z ich bliskości. Założenia te realizowane będą przy pełnym poszanowaniu dziedzictwa kulturowego oraz zróżnicowania etnicznego i religijnego regionu Puszczy Białowieskiej.

Zespół Prezydenta RP do opracowania projektu ustawy regulującej status dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Puszczy Białowieskiej

■ prof. dr hab. **Marek Górski** – prof. nauk prawnych, specjalność: prawo ochrony środowiska, europejskie prawo środowiska, prawo administracyjne; m.in., członek Polskiego Towarzystwa Prawa Ochrony Śro-

dowiska, były wieloletni doradca ministra środowiska i ekspert Komisji Ochrony Środowiska Sejmu RP; obecnie związany z Uniwersytetem Łódzkim i Szczecińskim;

■ prof. dr hab. inż. **Jerzy M. Gutowski** – prof. nauk leśnych, specjalność: entomologia; m.in. wieloletni członek Rady Naukowej Białowieskiego Parku Narodowego, członek Rady Naukowej Muzeum i Instytutu Zoologii PAN w Warszawie oraz Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa; od r. 1979 zawodowo związany z Zakładem Lasów Naturalnych Instytutu Badawczego Leśnictwa w Białowieży;

■ prof. dr hab. **Bogumiła Jędrzejewska** – prof. nauk biologicznych, specjalność: ekologia zwierząt i lasu, ochrona przyrody; m.in. wieloletni członek Rady Naukowej Białowieskiego Parku Narodowe-

go; współautorka projektu powiększenia Białowieskiego Parku Narodowego na cały obszar polskiej części Puszczy Białowieskiej z 1994 r. (wspólnie z prof. W. Jędrzejewskim); pracownik naukowy Zakładu Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży;

■ prof. dr hab. **Włodzimierz Jędrzejowski** – prof. nauk leśnych, specjalność: ekologia zwierząt i lasu, ochrona przyrody; współautor projektu powiększenia Białowieskiego Parku Narodowego na cały obszar polskiej części Puszczy Białowieskiej z 1994 r. (wspólnie z prof. B. Jędrzejowską); m.in. członek Rady Naukowej Biebrzańskiego Parku Narodowego; obecnie zastępca dyrektora ds. naukowych ZBS PAN;

■ prof. dr hab. **Kazimierz Rykowski** – prof. nauk leśnych; specjalność naukowa: ekologia, fitopatologia leśna, ochrona lasu; m.in. były koordynator procesu paneuropejskiego i przewodniczący Europejskiej Komisji Leśnictwa FAO, obecnie członek Światowej Komisji Leśnictwa i Trwałego Rozwoju, Szwedzkiej Królewskiej Akademii Rolnictwa i Leśnictwa, ekspert w sekretariacie Konwencji o Różnorodności Biologicznej, członek trzech Komitetów Naukowych PAN; obecnie kierownik Zakładu Ekologii Lasu i Łowiectwa Instytutu Badawczego Leśnictwa;

■ prof. dr hab. **Tomasz Wesółowski** – prof. biologii, specjalność naukowa: ekologia, etologia, ornitologia, zoologia; m.in. organizator Polskiej Kartoteki Gniazd i Lęgów, członek International Ornithological Committee, Komitetu ds. Strategii Society for Conservation Biology, Rady European Ornithologists' Union, współtwórca Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków, wieloletni członek Rady Naukowej Białowieskiego Parku Narodowego; obecnie kierownik Zakładu Ekologii Ptaków Uniwersytetu Wrocławskiego;

■ prof. dr hab. **Jan Marek Wójcik** – prof. nauk biologicznych, specjalność: biologia, genetyka popu-

lacyjna i ewolucja ssaków; m.in. członek Rady Naukowej Białowieckiego Parku Narodowego oraz Rady Naukowo-Społecznej Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Białowiecka”, inicjator i lider Programu ŻUBR; obecnie dyrektor Zakładu Badania Ssaków PAN w Białowieży;

- prof. dr hab. **Tomasz Żylicz** – prof. ekonomii, specjalność naukowa: mikroekonomia, ekonomia ochrony środowiska; m.in. członek European Association of Environmental and Resource Economics, Rady Naukowej Ojcowskiego Parku Narodowego; obecnie dziekan Wydziału Nauk Ekonomicznych UW, kierownik Katedry Mikroekonomii;
- dr inż. **Andrzej Tomasz Bobiec** – dr nauk leśnych, specjalność: ekologia, ochrona przyrody; m.in. „re-

mologicznego, World Commission on Protected Areas IUCN, European Platform for Biodiversity Research Strategy oraz Wojewódzkiej Podlaskiej Komisji do Spraw Oceny Oddziaływania na Środowisko, założyciel i prezes Polskiego Towarzystwa Służb Ochrony Przyrody; obecnie kierownik Białowieckiej Stacji Geobotanicznej UW;

- dr inż. **Andrzej Korbel** – architekt i urbanista, działacz organizacji pozarządowych;
- m.in. b. członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki oraz Komisji Urbanistyki i Architektury PAN, obecnie członek Rady Naukowej Białowieckiego Parku Narodowego i Prezes Towarzystwa Ochrony Krajobrazu z siedzibą w Hajnówce; pracownik naukowo-dydaktyczny Politechniki Śląskiej;

ownik Projektu „Białowiecki Park Narodowy” WWF Polska;

- mgr **Krzysztof Niedziałkowski** – ekonomista i prawnik, specjalność: prawne i ekonomiczne aspekty ochrony przyrody, doktorant Instytutu Studiów Społecznych UW; m.in. współtwórca i koordynator Programu ŻUBR, pracownik Zakładu Badania Ssaków PAN w Białowieży, odpowiedzialny za poszukiwanie źródeł finansowania projektów oraz przygotowywanie wniosków;
- mgr inż. **Paweł Pawlaczyk** – leśnik; m.in. z-ca przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Przyrody, członek komisji Natura 2000, p.o. chairman grupy roboczej Natura 2000 CEEWEB, członek Komisji Parków Narodowych i Rezerwatów, Komitetu Ochrony Roślin, Grzybów i Ogrodów Botanicznych PROP, członek Zarządu Klubu Przyrodników i manager projektu LIFE-Naturę w Polsce;
- mgr **Mirosław Stepaniuk** – geograf, specjalność: kształtowanie i ochrona środowiska, doktorant w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Warszawie; aktywny działacz organizacji pozarządowych, m.in. prezes Zarządu Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Puszcza Białowiecka”, wiceprzewodniczący Zarządu Głównego Związku Ukraińców Podlasia oraz przewodniczący Oddziału Białostockiego, przewodniczący Stowarzyszenia Dziedzictwo Podlasia; członek Powiatowej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Hajnówce;
- mgr inż. **Janusz Zaleski** – ekonomista i leśnik, członek Państwowej Rady Ochrony Przyrody;
- **Krzysztof Totwiński** – wicemarszałek województwa podlaskiego, przedstawiciel lokalnych władz.

W posiedzeniach Zespołu brać będzie udział również przedstawiciel Ministerstwa Środowiska – dr inż. **Konrad Tomaszewski** – główny analityk Lasów Państwowych, wiceprzewodniczący Międzyresortowego Zespołu ds. Przeglądu Prawa w zakresie Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Fot.: Paweł Wójcik

Członkowie Zespołu na spotkaniu z Lechem Kaczyńskim, prezydentem RP. Drugi od lewej prof. dr hab. Włodzimierz Jędrzejowski, przewodniczący Zespołu.

search officer” w European Forest Task Force/Birdlife International, od 1995 r. przewodniczący Zarządu Towarzystwa Ochrony Puszczy Białowieckiej; obecnie adiunkt w Katedrze Agroekologii Wydziału Biologiczno-Rolniczego Uniwersytetu Rzeszowskiego;

- dr inż. **Bogdan Jaroszewicz** – dr nauk biologicznych, specjalność: ekologia, entomologia; m.in. członek Polskiego Towarzystwa Ento-

■ mgr inż. **Bolesław Bielicki** – leśnik, b. dyrektor Narwiańskiego Parku Krajobrazowego, emerytowany starszy specjalista ds. Puszczy Białowieckiej w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, współzałożyciel Społecznego Instytutu Ekologicznego w Warszawie;

- mgr **Stefan Jakimiuk** – biolog, członek-założyciel wielu organizacji pozarządowych; od 2000 r. kie-